

Kázání: 234. O veselých svátcích Purim a neděli

Kázání

Tanec s rabbim na svátek Purim

O veselých svátcích Purim a neděli

1. čtení: Ester 7

1 I přišel král s Hamanem opět , aby popíjeli ve společnosti královny Ester.

2 Také tohoto druhého dne, když popíjeli víno, otázal se král Ester: „Jaká je tvá prosba, královno Ester? Bude ti splněna. Jaká je tvá žádost? Až do poloviny království bude ti vyhověno.“

3 Královna Ester odpověděla: „Jestliže jsem získala tvou přízeň, králi, a uzná-li král za vhodné, nechť je mi na mou prosbu darován můj život a na mou žádost můj lid.

4 Vždyť jsme byli prodáni, já i můj lid, aby nás vyhladili, povraždili a zahubili. Kdybychom byli prodáni jen za otroky a otrokyně, mlčela bych, neboť takové soužení by nebylo hodno, aby se jím král obtěžoval.“

5 Zeptal se král Achašveroš, zeptal se královny Ester: „Kdo je to a kde je ten, který se opovážil udělat něco takového?“

6 Ester odpověděla: „Tím protivníkem a nepřítelem je ten zloduch Haman.“ Haman zůstal před králem a královnou ochromen.

7 Rozhořčený král povstal od popíjení vína a odešel do zahrady u paláce. Haman přistoupil, aby si od královny Ester vyprosil život, neboť viděl, že na něj dopadne králova zloba.

8 Když se král vracel ze zahrady u paláce do domu, kde popíjeli víno, padl Haman právě na pohovku, na níž byla Ester. Tu se král rozkřikl: „To chceš dokonce u mne v domě učinit královně násilí?“ Sotva to slovo z králových úst vyšlo, zakryli Hamanovi tvář.

9 Charbóna, jeden z kleštěnců, prohodil před králem: „Vždyť je tu také kůl, jež připravil Haman pro Mordokaje, který promluvil ve prospěch králův. Stojí u Hamanova domu, vysoký padesát loket.“ A král řekl: „Pověste ho na něj!“

10 Pověsili tedy Hamana na kůl, který postavil pro Mordokaje, a královo rozhořčení se uklidnilo.

2. čtení: Ester 9

1 Dvanáctého měsíce, to je měsíce adaru, v jeho třináctý den, kdy králův výrok, totiž jeho zákon, měl být proveden, v den, který chtivě vyhlíželi nepřátelé židů, aby se jich zmocnili, došlo k zvratu: naopak židé se zmocnili těch, kdo je nenáviděli.

2 Židé se shromáždili ve svých městech ve všech krajinách krále Achašveróše, aby vztáhli ruku na ty, kdo jim chystali pohromu. Nikdo před nimi neobstál, neboť strach z nich padl na všechny národy.

3 Všichni správcové krajin a satrapové, místodržitelé a královští úředníci podporovali židy, protože na ně padl strach z Mordokaje.

4 Mordokaj měl totiž v králově domě veliký vliv a šla o něm pověst po všech krajinách, protože ten muž Mordokaj získával vliv stále větší.

5 Židé pobili všechny své nepřátele; bili je mečem a pobíjeli, až do vyhubení. Naložili s těmi, kdo je nenáviděli, jak se jim zlíbilo.

6 Na hradě v Šúšanu židé zabili a zahubili pět set mužů.

7 I Paršandatu a Dalfóna a Aspatu

8 a Póratu a Adalju a Arídatu

9 a Parmaštu a Arísaje a Aridaje a Vajzatu,

10 deset synů Hamedatova syna Hamana, protivníka židů, zabili, ale nevztáhli ruce po lupu.

11 Toho dne se donesl ke králi počet zabitých na hradě v Šúšanu.

12 Král řekl královně Ester: „Na hradě v Šúšanu židé zabili a zahubili pět set mužů a všech deset synů Hamanových. Co asi učinili v ostatních královských krajinách? Jaká je tvá prosba? Bude ti splněna. Jaká je ještě tvá žádost? Bude ti vyhověno.“

13 Ester odvětila: „Uzná-li král za vhodné, ať je židům v Šúšanu dovoleno také zítra jednat podle dnes platného zákona, a deset synů Hamanových ať pověsí na kůl.“

14 A král souhlasil, aby se tak stalo. V Šúšanu byl vydán zákon a deset Hamanových synů pověsili.

15 Židé v Šúšanu se shromáždili také čtrnáctého dne měsíce adaru a zabili v Šúšanu tři sta mužů, ale nevtáhli ruce po lupu.

16 I ostatní židé v krajinách králových se shromáždili, aby se postavili na obranu svých životů a zajistili si klid od svých nepřátel, a z těch, kdo je nenáviděli, zabili sedmdesát pět tisíc mužů, ale nevtáhli ruce po lupu.

17 Bylo to třináctého dne měsíce adaru a čtrnáctého dne byl klid. Ten den učinili dnem radostného hodování.

18 V Šúšanu se židé shromáždili třináctého a čtrnáctého dne téhož měsíce a patnáctého dne nastal klid. Ten den učinili dnem radostného hodování.

19 Proto rozptýlení židé, sídlící ve venkovských městech, slaví čtrnáctého dne měsíce adaru radostné hodování a den pohody a jeden druhému posílá dárky.

20 Mordokaj pak tyto události sepsal a poslal dopisy všem židům, blízkým i dalekým, ve všech krajinách krále Achašveróše.

21 Uložil jim, aby každým rokem slavili čtrnáctého a patnáctého dne měsíce adaru

22 památku na dny, v nichž si židé odpočinuli od svých nepřátel, a na měsíc, který jim přinesl zvrát, místo starosti radost, místo smutku den pohody; aby je slavili jako dny radostného hodování a aby posílal jeden druhému dárky a chudým dary.

23 A židé přijali za obyčej, co začali dělat a co jim Mordokaj napsal:

24 že Agagovec Haman, syn Hamedatův, protivník všech židů, osnoval záměr proti židům, jak by je zahubil, že házel púr, totiž los, aby je vyděsil a zahubil.

25 Ale když ona vešla před krále, nařídil král, dokonce písemně, obrátit jeho zlý záměr, který osnoval proti židům, na jeho hlavu, a pověsili jej i jeho syny na kůl.

26 Proto nazvali ty dny púrim podle slova púr. Proto kvůli všemu, co bylo v té listině řečeno, co přitom viděli a co je postihlo,

27 ustanovili židé a přijali za obyčej pro sebe a pro své potomstvo i pro všechny, kdo se k nim připojí, že neopomenou slavit tyto dva dny pravidelně každého roku a v určený čas, jak je psáno.

28 Tyto dny budou připomínány a slaveny v každém pokolení a v každé čeledi, v každé krajině a v každém městě; tyto dny púrimu nebudou mezi židy opomíjeny a památka na ně v jejich potomstvu nezanikne.

29 Také královna Ester, dcera Abíchajilova, psala s židem Mordokajem ještě jednou, aby dodala váhy ustavující listině o púrimu.

30 Dopisy poslali všem židům do všech sto dvaceti sedmi krajin Achašveróšova království, slova pokoje a pravdy,

31 aby dodržovali v určený čas tyto dny púrimu, jak jim stanovil žid Mordokaj a královna Ester;

stejně stanovili pro sebe i pro své potomstvo zachovávat jejich posty a nářky.

32 Esteřiným výrokem bylo stanoveno zachovávat púrim a bylo to zapsáno do knihy.

Sestry a bratři, včera byl svátek svatého Václava. Leckdo si toho možná ani nevšimnul, neboť nepřinesl žádné volno, tentokrát vyšel na sobotu. Což o to, den české státnosti má určitě smysl, ale nic naplat, moc veselý tenhle svátek ve své podstatě není. Slaví se totiž na připomenutí Václavova zavraždění vlastním bratrem Boleslavem. Takže žádné velké juchání.

Čím to jenom je, že si my Češi tak rádi děláme svátky a památné dny z tragédií. Podobně jako vraždu Václava, slavíme také popravu Jana Husa nebo každoročně vždy znovu trpíme při vzpomínce na sovětskou invazi v šedesátém osmém, protestanti navíc při výročí bitvy na Bílé hoře. Nenašlo by se někde nějaké pořádné vítězství? Dokonce ani ten osmý květen není ryze jen a jen náš.

Možná je to naší náturou – rádi si připomínáme, jak nám bylo ublíženo. Nebo tím, že jsme od počátků měli smůlu na silnější sousedy. Něco by se s tím ale mělo dělat.

Židé měli ve starověku podobný mindrák jako my. Malý národ, který v konfrontaci s velmocemi nemá moc šancí. Jejich Bílou horou bylo dobití Jeruzaléma babylónským králem Nebúkadnesarem na začátku šestého století před Kristem. Judská státnost se rozplynula jako pára nad hrncem a předpoklad, že by se někdy vrátila, byl mizivý.

Nemálo Židů se navíc jako zajatci nebo z jiných důvodů ocitli mimo svůj domov a stali se menšinou v cizím prostředí. Žít v cizině, byť třeba už po generace, není nic jednoduchého. Zvláště když si chcete uchovat svou národní a zejména náboženskou identitu. Židé se pro svou víru a s ní související způsob života stávali terčem pozornosti, ale i ústrků a nenávisti.

Poradili si s tím po svém, příslovečným židovským humorem. Někdy koncem 4. století před Kristem někdo bezesporu talentovaný sepsal kouzelnou komedii, která se nám v Písmu dochovala pod názvem kniha Ester. Možná si teď pomyslíte: Cože? V Bibli že je nějaká komedie?

A proč ne? Bible je úžasná knihovna, kde najdete kde co. A že má Pán Bůh smysl pro humor, věděli už žalmisté. Hned v několika žalmech se Hospodin směje a vždycky je to na účet nějakých ničemů, kteří si hrají na bohy, kují pikle proti druhým, přesvědčení o tom, jak jsou chytrí a nepostižitelní.

Nepochybuji o tom, že tam nahoře musí být to naše lidské hemžení často opravdu směšné. Zejména když kopeme jámy pro druhé, a pak v nich sami končíme. A právě tohle je hlavní motiv humorného příběhu o královně Ester, zlém Hamanovi a nebojácném Mordokajovi. Že je to skutečně komedie, groteska či fraška se pozná podle směšných situací, podle karikování lidských vlastností a také podle nadsázky a přehánění.

Nejspíš proto, aby snad nebylo zneváženo jméno Hospodinovo, v celé knize Ester nenajdeme ani jednu zmínku o Bohu. Přitom je všude mezi řádky cítit, že je přítomný a směje se lidské namyšlenosti, podlosti a velikášství.

Celý příběh začíná tím, že perský král Achašveroš uspořádal nevídaně velkou akci: dny otevřených dveří. Nebyla určena prostému lidu, pochopitelně, nýbrž všem významným osobnostem říše: vojevůdcům, šlechtě a gubernátorům. Celých 180 dnů mohli chodit po královských komnatách a obdivovat slávu a bohatství panovníka. Celých 180 dní se slavilo, jedlo, pilo a oslavovalo královskou výsost.

Na závěr velkolepé akce král potom uspořádal sedmidenní pitku. Aby své chlubení se náležitě završil, rozjařený vínem nařídil přivést svou ženu, královnu Vašti, pěkně s korunou na hlavě. Už, už si představoval, jak budou všichni vojevůdci, šlechtici i gubernátoři z její krásy paf, jak ho budou obdivovat, kde takový nádherný kousek našel a tak podobně.

Jenže ouha! Královna Vašti přijít odmítla, že prý na sexistické pohledy přiopilých chlapů není zvědavá, že jí to uráží a basta. Král se sice rozčílil, ale to bylo tak všechno, co s tím mohl v dané chvíli dělat. Jelikož si nevěděl rady – vnímáte tu komičnost? – zavolal si své nejlepší poradce a právníky a zeptal se jich: „Co se má podle zákona stát s královnou Vašti za to, že neuposlechla mého příkazu?“

Moudří poradci a právníci se zadumaně hladili po vousech, až po chvíli jeden z nich celou situaci zanalyzoval. Varoval, že to, co královna Vašti provedla, je nepřípustný precedens. Když se o tom totiž dozvedí ženy v říši, přestanou si svých manželů vážit a „bude z toho příliš nevážnosti a mrzutosti“. Proto je třeba vydat zákon, kterým bude královna Vašti zbavena svého titulu a vyřazena z přístupu ke králi. Až bude zákon vydán „všechny ženy budou prokazovat úctu svým manželům od největšího až po nejmenšího“.

Zhrzenému králi se nápad líbil, jako ostatně všem zhrzeným chlapům ve všech stoletích až podnes. Který chlap by nestál o to, aby ho žena uctívala, poslouchala a neodmlouvala? (No není to komedie?) Král tedy udělal všechno podle rady, jenže po čase se mu po Vašti začalo stýskat. Tehdy mu poradili členové jeho hradní stráže, aby si našel jinou – pro jedno kvítí přece slunce nesvítí.

Komický Achašveroš, král mocné říše, který si prakticky s ničím neví rady, na radu zase kývne a hned na to se rozjede velký dosud nevidaný casting budoucí královny. Abych to zkrátil, casting vyhraje židovka Ester, neteř Mordokaje, který byl ředitelem nějakého blíže neučeného odboru královské kanceláře.

Nebylo to ale jen tak. Celý rok byla Ester umístěna v harému, kde ji wellness asistentky mazaly myrhovým olejem a balzamovaly. Teprve potom mohla před krále předstoupit a ten byl tak oslněn její krásou, že jí rovnou na hlavu posadil korunu a prohlásil za královnu.

Děj příběhu následně nabírá na dramatickosti. Ředitel odboru Mordokaj náhodou odposlechl, jak dva zbrojnoši z královské ochranky kují pikle s úmyslem Achašveroše zavraždit. Mordokaj to řekl neteři Ester a ta to vyřídila králi. Vzbouřenci byli pověšeni na kůl, jak jinak.

Ve stejné době král jmenoval ministerským předsedou jistého Hamana a ten si to náramně užíval. Když přicházel na zasedání vlády, každý se před ním ukláněl a klekal na kolena. Až na ředitele odboru Mordokaje. Nějací premiéroví podržtaškové mu to vyzvonili a bylo zle. Haman si na Mordokaje nechal založit složku, kde stálo, že se jedná o Žida. Hned mu všechno bylo jasné. Mordokajovi předkové Izraelité a Hamanovi předkové Amálekovci byli odjakživa nepřátelé. Amálekovci totiž už kdysi dávno usilovali o vyhlazení Izraelitů putujících z Egypta do zaslíbené země.

Haman si uvědomil, že má nyní příležitost vypořádat se jednou provždy nejen s Mordokajem, ale s celým židovským národem. Namluvil proto komicky neschopnému králi, aby vydal nevratný zákon, na jehož základě budou všichni Židé vyhubeni. A král, jako vždycky, na radu kývnul a nechal Hamana jednat v jeho zastoupení. Haman si mnul ruce. Nechal pro Mordokaje postavit popravčí kůl o výšce menšího paneláku a potom si na Nový rok hodil kostkami a podle toho, jaké číslo mu padlo, stanovil termín vraždění.

Jak jistě víte už z nedělní besídky, sestry a bratři, dopadlo to jinak, než Haman zamýšlel. Mordokaj o královském výnosu informoval Ester a ta si dodala odvahy a navzdory přísným regulím přišla

neohlášeně ke králi, který ji, opět oslněn její krásou, beze všeho přijal. Královna Ester pozvala krále a Hamana na večeři.

Ještě přede dnem, kdy se měla konat, nemohl král nějak usnout a tak si nechal předčítat z hradní kroniky. Připomněl si tak událost, kdy ho chtěli dva jeho strážníci zabít, ale díky Mordokajovi se tak nestalo. Zrovna v tu dobu časně zrána přicházel do své kanceláře premiér Haman. Král se ho zeptal, co by navrhoval za poctu jednomu významnému člověku. Haman měl za to, že to má být pocta jemu samotnému a tak nápady nešetřil. Nečekal, že má být poctěn Mordokaj, a že on sám, premiér, bude muset vést královského koně s Mordokajem ve svátečním obleku a s královskou korunou na hlavě po náměstí, nečekal, že mu bude muset přede všemi lidmi provolávat mu slávu.

No, a pak už to šlo ráz na ráz. Ester na večeři Achašverošovi řekla, co se proti Židům chystá a že i ona sama je Židovka, a že to všechno spunktoval právě předseda vlády Haman. Zatímco král šel tuhle zprávu vydýchat na terasu, Haman padnul před královnou na kolena a prosil o smilování. Problém byl v tom, že padnul jaksi neohrabaně, holt to ve svém postavení neuměl, a vracející se král se vyděsil, že chce Ester něco udělat.

Haman skončil přesně tak, jak si myslel, že původně skončí Mordokaj - na kůlu, který mu předtím připravil. Likvidace Židů byla nakonec novým královským dekretem odvrácena a všechno dobře dopadlo. Komédie samozřejmě dobře skončit musí, jinak by se posluchači přece nemohli smát.

Příběh o královně Ester, zlém Hamanovi a nebojácném Mordokajovi se v dalších staletích stal mezi Židy velmi populární a tak se na připomínku vítězství nad nepřáteli dodnes slaví svátek Purim, kdy je veselo, pojídají se čerstvě upečené Hamanovy uši, lidé si vzájemně dávají dárky a posílají peníze na charitu.

Jestlipak bychom my Češi také nějaký takový příběh nepotřebovali. Nejspíš ano, abychom neslavili pořád jen tragédie. I když, vlastně už ho dávno máme, ne sice vyloženě národní, ale o to víc inspirativní.

Vítězství si můžeme připomínat dokonce každou neděli, protože v neděli byl vzkříšen Kristus a všichni ďáblové a démoni přišli zkrátka, jsou odstaveni od válu a je jen na nás, jestli to vezmeme na vědomí.

Neděle je ze své podstaty veselý a radostný den. Nejsme ponecháni na pospas nejrůznějším namyšleným, podlým a velikášským Hamanům tohoto věku. Naopak, v neděli je ten správný čas, abychom se jim vysmáli. Stejně jako se směje Bůh mezi řádky celého dnešního příběhu o královně Ester.

PeČ

SPCH 29. 9. 2024

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)